

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo vsak petek; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 3 K.

Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko pa 4.50 K.

Dopise sprejema uredništvo, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarstvo.

Prvo pretakanje vina.

Glede pretakanja vina so mnenja med našimi vinogradniki in med veščaki še različna. Nekateri so za to, da se mora vino po trikrat na leto pretočiti in sicer ob določenem času, drugi so zopet tega mnenja, da je pogosto pretakanje nepotrebno in da zadostuje enkratno, k večjem dvakratno pretakanje. Imamo pa tudi še mnogo takih gospodarjev, ki smatrajo vsako pretakanje za nepotrebno in za škodljivo. Vino se mora na drožeh razvijati, tega mnenja so ti gospodarji. Da je tako nazarje popolnoma napačno in da imamo že dosti žalostnih izkušenj s takim ravnanjem, je znana istina in je res obžalovati, da te izkušnje niso naših vinogradnikov še zadosti izmodrile. Tudi lansko leto je mnogim vinogradnikom vino zavrelo, ker ga niso o pravem času pretočili. Škoda pa, ki smo jo v teku let že imeli pri našem vinu ravno vsled tega, ker se je pretakanje zanemarjalo, je naravnost ogromna.

Vino se mora pretakati! O tem ni nobenega dvoma. Kedaj in kolikokrat ga je pa treba pretočiti, to se ravna po lastnostih in po naravi vina in po letini ali z drugimi besedami rečeno, po raznih okolnostih, ki vplivajo na razvoj vina. To je pribito, da postane vino, ako se pravočasno pretoči, boljšega okusa, bolj čisto in bolj stanovitno, skratka, da se hitreje razvije do svoje popolnosti. Važno je pa tudi vprašanje, kedaj naj se prvič pretoči.

Za letos svetujemo, da se vino čimprej pretoči. Vino iz čisto zdravega, skrbno odbranega grozdja se lahko pretoči pred Božičem. Sicer se pa priporoča, da pretakamo po končanem glavnem kipenju, takoj ko se glavna gošča usede na dno. Nič ne stori, če se tudi še ni vino tako očistilo kakor bi bilo želeli! Mnenje, da bo tako zgodnje pretakanje vina kaj škodovalo, da se bo nadaljno čiščenje ustavilo in da bo vino počasneje zorilo, ni utemeljeno. Zgodi se to izjemoma, če pride tako zgodaj pretočeno vino v mrzlo klet, kjer manjka pogojev za nadaljno pokipavanje vina. Sicer pa ne! Saj se tudi vino prodano kakemu gostilničarju in pretočeno po končanem glavnem kipenju lepo čisti, ako le pride v dobro klet. Pri pretakanju je paziti, da pride vino v obilno dotiko z zrakom, ker mu zrak pomaga, da se prej očisti in bolje razvije. Dobro je, da se nastavi na pipo še kako cedilce, da se curek kolikor mogoče razprši in z zrakom pomeša. Važno je pri tem pa tudi vprašanje, ali naj se sod, v katerega pretakamo, kaj zakadi z žveplom ali ne. Če je vino iz čisto zdravega grozdja in se nam v kozarcu, če ga pustimo za nekaj dni, nič ne skali in ne izpremeni v barvi, potem ni treba posode žveplati, v nasprotnem slučaju se pa to delo nujno priporoča.

—r—

Izvoz vina v — Galicijo.

Pred nekaj leti, ko je naše vinarstvo po obnovitvi do te stopnje dospelo, da smo začeli na izvoz vina misliti, šnila nam je misel, spraviti pridelek v denar izven dežele. Ravno takrat čitali smo v „Dolenjskih Novicah“ napomin, izvažati našo kapljico v manj ali popolnoma nevinorodne dežele, na Češko in tudi v Galicijo. Pisatelj teh vrstic je takrat že dolgo bivajoč izvan svoje domovine v Galiciji dvomil, da se nam zamore posrečiti z našim vinskim pridelkom tu na javno stopiti — ozir kakovosti našega nekdanjega vina. Lansko leto imel je priliko doma bivajoč domačo kapljico poskusiti in prišel je do gotovega prepričanja, da jo zamoremo z lahko vestjo na Lvovski trg postaviti — in da se zamoremo nadejati prav povoljnega uspeha.

Velik korak storjen je že v oziru izvoza vina na Češko. Dokaz temu lepo zanimanje in lepa ocenitev našega pridelka povodom prireditve razstave v Pragi. Vzrok tej prireditvi in začetku v Pragi je že od nekdanj ukoreninjena narodna simpatija mej Slovenci in Čehi in pa ravno še tudi srečni slučaj, da je naš najuglednejši vinski strokovnjak, kateremu gre velika zasluga preobnovitve našega vinogradarstva — Čeh. Njemu so dobro znane tamkajšne razmere, on nam je tam pot uglasil in spravil našo dobro misel v najboljši tir.

Zakaj naj pa v tem oziru prezirajmo poskus izvoza vina v — Galicijo — recimo v Krakovo in še posebno v stolico Lvov.

Poskušali smo tam srečo — poskušajmo jo i tu! — saj ne morem trditi, da brat Poljak in Rusin ne seže rad po čašici izborne pristne vinske kapljice. — Gotovo ne! Pripeljite jo toraj tukaj in dajte jo skusiti tudi tu — saj nimate strahu — da bi nam tu delala nečast!

Ozrite se na brate Dalmatince in Hercegovce, kateri so tu upeljali svojo izborna vinsko kapljico — njih vinotoči so vedno polni naših tu bivajočih narodnih slovenskih bratov. Pot — katero gre ta pridelek tu, je še veliko večja — kakor iz kranjske dežele.

Letos prilično obiska hercegovskega vinotoča z mojim tu bivajočim tovarišem domačinom, slišal sem pri čaši izborne „Žilavke“ na citrah spremljane domače narodne pesmi (Kje so moje rožice, Po jezeru itd.) iz ust štajerskega Slovenca. Menim, da bi bilo še lepše, če bi v bodočnosti slučajno prilika nanese, da bi se tu v Lvovu razlegala slovenska pesem pri kranjski kaplici v kranjskem vinotoču!

Najprvo treba nam bode seznaniti tukajšni narod z našim pridelkom s pismeno reklamo.

Brošurica „Kranska viná“ pisana v češčini v zelo poljudni in tako mični besedi, katera je v toliko tisočih izvodov šla na Češko, naj tudi tu ne zamudi poti v Ga-

licijsko deželo! Prestavljena je že v poljski jezik in čakamo le — da tu izide.

Kadar bo to storjeno — pošljite tu strokovnjaka, da se seznani s tukajšnjimi razmerami in da ugladi potvinski razstavi — katero bi potem gotovo tudi tukaj trebalo prirediti. Bržčas sedaj, ko snujete vinarske zadruge, ne pozabite Galicije! Znana starodavna gostoljubnost Poljakov nam jamči — da bo vaš sprejem v Lvovu ravno tako veličasten kakor letos v zlati Pragi! C-1 D-c.

Shod kmečke zveze za novomeški okraj v Stopičah, dne 21. vinotoka.

Današnji shod kmečke zveze za novomeški okraj se je izvršeno obnesel. Lahko se reče, da je bil to dober odgovor na shod, ki so ga tudi liberalci danes sklicali v Metliko. Zbralo se je takoj po krščanskem nauku po staroslovenski navadi pod lipo pred cerkvijo vspolno naših mož, da slišijo, kaj bo zanimivega.

Shod otvori g. Apè iz Novega mesta ter imenuje za predsednika domačega g. župnika. Navzoč je bil tudi vladni komisar, g. dr. Pilshofer. Poročal nam je pa naš novomeški rojak, deželni poslanec, g. profesor Jarc.

Govoril je najprej o delovanju naših ljudskih poslancev v državnem zboru ter omenjal, kako so se pogumno uprli drzni nameri vlade, da bi se ustanovila zemljiška banka za Bosno. Taka banka bi namreč le izkoriščala bosenskega kmeta ter ga izročila na milost in nemilost judovskim bogatinom. Kljub temu so liberalni poslanci to vlado podpirali; edinole naši ljudski poslanci so se ji uprli ter bodo če treba provzročili tudi nje padec. Da radi tega odločnega nastopa judovski listi na naše vrle poslance zabavljajo, to je umevno. Toda ravno to zabavljanje liberalnih listov je pač najboljšo priporočilo za naše poslance in ravno radi tega jim mi moramo zaupati.

Nato je poročal g. profesor o delovanju naših poslancev v deželnem zboru. Razkazal nam je, kako so si vedno prizadevali za resnične koristi kmečkega ljudstva. Popolnoma nasprotno so ravnali naši liberalci. To se je videlo ravno zdaj, ko se je šlo za novo lovsko postavo, ki je kmetu tako koristna in potrebna. Tej postavi so se liberalci vedno upirali ter so tudi sedaj zavirali zborovanje deželnega zbora samo zato, da bi jo preprečili. („Ker so sami lovci!“ pripomni prav dobro kmet-poslušalec.) Naši poslanci pa so le vstrajali in postavo izvedli ter jo poslali na Dunaj potrdit. Če obvelja, potem bodo odslej občine same odločevale, ali naj dajo lov v najem ali naj zajce prepuste kmetom, in o škodi, ki jo ti škodljivci provzročajo, bo razsojevala posebna cenilna komisija, kateri bo pa predsedoval zastopnik kmetov! In tako koristni postavi so liberalci nasprotovali! Kljub temu pa so ti ljudje tako nesramni, da se delajo prijatelje kmetov ter so šli ravno danes čez Gorjance ljudi zapeljevati. Če spoznajo Belokranjci, kakšni kmetiški prijatelji so liberalci, potem jih bodo gotovo nazaj v Ljubljano poslali.

Nadalje je govoril g. poročevalec o gospodarski izobrazbi, ki je nam kmetom res silno potrebna, če hočemo, da se dvignejo naši dohodki. Omenjal je, kako se trudi in dela deželni odbor za zboljšanje kmečkega gospodarstva. Gospodarji in gospodinje so slišali mnogo koristnih nasvetov. Omeniti se namreč mora, da so se tudi žene in dekleta tega shoda tako mnogoštevilno udeležile, ter s tako živim zanimanjem poslušale g. poslanca, da so bile zato vse od njega res po pravici pohvaljene. Izvedele so, da jim je pred vsem treba več zanimanja za gospodinjstvo. V ta namen se morajo nekoliko spremeniti naše šole. Pouk na ponavljalnih šolah se mora urediti tako, da se bo oziral zlasti na izobrazbo v kmečkem gospodinjstvu. Uvesti se morajo tudi gospodinjске šole, kjer se bodo dekleta učile kuhanja, perutninarstva in vrtnarstva.

Tudi gospodarjem je g. poslanec povedal veliko zanimivega. Šola na Grmu, ki nam je tako blizu, dozda ni bila za nas; bila je le za sinove bogatih kmetov, ki so jo lahko celo leto obiskovali. Odslej mora biti drugače: uvedli bodo na nji zimske tečaje, da jo bodo mogli obiskovati tudi sinovi navadnega kmeta, ki imajo le pozimi zato potrebni čas. Dozda so poučevali na

Grmu le bolj samo vinarstvo, živinorejo pa so zanemarjali. To pa ni bilo prav, kajti živinoreja daje zanesljivejše dohodke nego vinarstvo. Zato mora biti naloga grmske šole, da ne pospešuje samo vinarstva, ampak tudi živinorejo in mlekarstvo.

To in še mnogo drugega je povedal g. profesor; za sklep pa je še opomnil vse poslušalce, naj zaupajo svojim poslancem in naj ostanejo, kot so bili dozda vedno, tudi še nadalje zvesti somišljeniki slovenske ljudske stranke. Zahvaljuje se jim, da so to stranko vedno podpirali s tako močnim glasovanjem. Naj bodo tudi še nadalje edini in složni, kajti le v združenju je lepša bodočnost dolenskega kmeta! Tem besedam so vsi udeležniki navdušeno pritrdjevali z živijo klici gospodu poslancu.

Nato je spregovoril še g. Apè nekoliko o načrtu deželne zavarovalnice za živino in zoper nezgodo, ki bo tudi silno koristna naprava. Dozda smo namreč navezani le na tuje zavarovalnice in jim dajemo dobiček, ko je vendar bolje, da ta ostane doma!

Shod zaključil domači g. župnik ter se zahvali g. profesorju za poročilo, kar sprejmejo udeležniki na znanje z navdušenimi živio-klici gospodom poslancem slovenske ljudske stranke!

Ta shod je pokazal, kako je tukajšnje ljudstvo probujeno in kako živo se zanima za napredek v političnem in gospodarskem oziru. Zato smo pa tudi hvaležni g. poslancu za poročilo in nimamo druge želje nego to: Le še več in veliko takih shodov!

Politični pregled.

Državni zbor je imel dne 29. oktobra svojo zadnjo sejo. V njej se je obravnavalo o nujnem predlogu zaradi draginje živil. Izvoljen je odsek 52 članov, kateri naj proučuje zadevo in nasvetuje sredstva proti draginji. — Odsek za socijalno zavarovanje se proglasi za stalen, ki naj zbora tudi ob morebitnem odgledanju drž. zbora. — Poslanec dr. Hočevar in tov. predlagajo drž. podporo po toči poškodovanim posestnikom v šentjernejski okolici. Poslanec Roškar in tov. predlagajo zgradbo železnice Purkla-Ptuj-Brežice. Posl. Pišek in tov. pa predlagajo, naj država prispeva k troškom za ljudsko šolo. — Kedaj bo prihodnja seja, se ne ve, ker je položaj vsled nemških zahtev zelo napet. Dr. Sylvester je predlagal, naj se nemščina upelje kot edini razpravni jezik v drž. zboru, kar očitno izziva Slované. „Slovanska Jednota“ postopa jako previdno; ni začela kar s hrupno obstrukcijo, kar Nemci želijo, da bi se parlament razgnal in potem vladalo s § 14. „Jednota“ gre za tem, da se odstrani ta Slovanom tako krivična vlada.

Kranjska. Za kranjske vodovode in ceste. V deželnem odboru je poročal deželni glavar pl. Šuklje o svoji intervenciji v poljedelskem ministrstvu glede nesrečnega odloka, s katerim se je odrekla podpora kranjskim vodovodom. Izvedel je, da se je to zgodilo le pomotoma vsled neprevidnosti nekega podtajnika ob nenavzočnosti odločilnih uradnikov. Deželni odbor je sklenil danes obširno spomenico na ministrskega predsednika, v kateri zahteva od države še mnogo izdatnejšo podporo, ne le za vodovode, ampak tudi za ceste. Deželni odbor pozivlja ministrskega predsednika, da se sestavi komisija, obstoječa iz zastopnikov ministrstev za poljedelstvo, za javna dela, za vojno, za trgovino in finance ter iz zastopnikov deželnega odbora: pl. Šukljeta in dr. Lampeta, ki naj izdela načrt za obširno državno akcijo za kranjske ceste in vodovode.

Trasna revizija za belokranjsko železnico se bo, kot se poroča iz zanesljivega vira, vršila še letos, da se prihodnje leto gotovo prične z zgradbo.

Goriško. Izid deželnozborskih volitev v skupini slovenskega veleposestva dne 30. okt. Izvoljeni so liberalni kandidatje Anton Klančič, Matija Rutar in dr. Franko. Prva dva sta dobila po 59 glasov, zadnji pa 58 glasov. Naši kandidatje so dobili in sicer Zucchiati 52, župnik Grča 52 in Bolko 51 glasov. Čudno je, da je bilo oddanih 111 glasovnic, dočim je bilo volilcev le 110.

Češki narodni svet cesarju. Češki narodni svet je cesarjevi kabinetni pisarni poslal sledečo brzojavko: Vaše cesarsko in kraljevsko Veličanstvo! Češki narodni svet kot zastopnik vsega češkega naroda, kar ga prebiva v deželah avstrijske monarhije, prosi Njegovo Veličanstvo, naj bi postav, sklenjenih od 4 krovin, ne sankcioniral, ker te postavne kruto žalijo čast češkega naroda in zlasti onih Čehov, ki bivajo v prestolnici Vašega Veličanstva, ki je prestolnica cele države in vseh narodov. Ti sklepi pomenjajo nevarno kršenje državnih temeljnih postav. Z globoko žalostjo pa nas napolnjuje, da se je našel ministrski predsednik, ki je Vašemu Veličanstvu take postavne predložil v potrjenje. Za

češki narodni svet: Podlipny. — Cesar je sprejel demisiji čeških ministrov, ministra rojaka Začka in poljedelskega ministra Brafa, jima podelil dostojanstvo tajnega svetništva in obenem vkljub brzogovornemu protestu češkega nacionalnega sveta od Bienenrtha predloženim postavam takozvanih nemških kronovin, tičočim se „varstva nemštva“, podelil sankcijo. Mesto češkega ministra rojaka je ostalo nezasedeno, poljedelsko ministrstvo pa je podeljeno sekcijemskemu šefu Poppu.

V Pragi je bilo 3. novbr. veliko zborovanje vseh čeških poslancev s Češke, Morave in Šlezije, da zavzamejo stališče z ozirom na sakijske zakone po nemških deželah. Ni verjetno, da bi se omogočilo delovanje češkega deželnega zbora.

Poljski klub hoče posredovati v prid Čehom, a žal, da uprav Poljaki preveč podpirajo nemško prevlado.

Na Grškem bi bila skoro izbruhnila revolucija. Častniki so zahtevali, da morajo kraljevi principi izstopiti iz vojske, kar se je tudi zgodilo. Med častniki sta dve struji. Pristaši polkovnika Zorbasa so za miren preobrat; pristaši majorja Symbrakalisa pa zahtevajo odstop sedanje vlade in tudi kraljeve rodbine. A tudi v mornarici je upor pod vodstvom častnika Tybaldosa. Prišlo je do boja, v katerem so še zmagali vladni pristaši. Polkovnik Zorbas ima največjo zaslugo, da je udušil upor. Vele-vlasti baje nameravajo poslati svoje ladije v Pirej. Najnovejša poročila trdijo, da so vsi mornariški častniki naznanili izstop iz vojaške zveze. S tem je pa razpor z vojsko na suhem in na morju gotov.

Ruski car se je vrnil v Livado in je baje zelo zadovoljen s svojim obiskom na Italijanskem. Tudi carica se poda v Italijo, kjer jej je kralj ponudil poseben grad za bivanje.

Abesinski kralj Menelik je smrtnonevarno bolan. Prestolonaslednik mu je že maziljen za naslednika.

Zabavi in pouku.

Profesor dr. Josip Marinko.

(Dalje.)

Marinko — duhovnik.

Dovršeni gimnazijci se pripravljajo na duhovski stan v semeniščih, ki so tako uravnana, da se ob enem skrbi za um in sree. Bogoslovna učilišča s posebnim proforskim zborom nudijo vedo in bistrijo um, semeniško predstojništvo vodi pa vzgojo srca onih, ki bodo morali vzgajati nebrojno duš za večno srečo.

Abiturijent Marinko po vzgledno preživelih letih zorne mladosti ni bil Heroslav na razpotju pomišljajoč, ali naj krene na desno ali levo. Svoj poklic si je že davno izbral. Zato je z veseljem srcem jeseni leta 1869 prestopil prag onega velikega doma za stolnico ljubljansko, ki nosi nad vrati napis: Virtuti et Musis (čednosti in vednosti). — Bila je takrat uprav ona doba, ko so razni uplivi dijake odvrčevali od bogoslovnih studij. V porodu je bilo mladoslovenstvo, ki je zaneslo s ptujih vseučilišč liberalizem tudi v našo domovino. Po letu 1870 je divjal hud boj med Mlado- in Staroslovenci. Doslej edina „narodna stranka“, ki je zastopala istinite zahteve in potrebe slovenskega ljudstva v verskem, narodnem in gospodarskem obziru, se je razcepila, kar je posebno slabo uplivalo na razne volitve. Obistnil se je izrek: Če se koljeta dva — tretji dobiček ima. Ta tretji je bil Nemec — stopajoč za Dežmanovimi grabljami. — Tudi tihi zidovi semeniški niso ostali nedotaknjeni od tega zunanega valovanja. Idealno nadahnenih bogoslovcev se je nekaj nagibalo na novo strujo meneč, da je tej res pri srcu hitrejši napredek našega naroda — žal da so se v poznejem delovanju prepričali o nasprotnem; — a večina je ostala na strani očeta Bleiweissa, ki je konsekvntno zastopal prava načela za razvoj našega vernega naroda. Bogoslovec Marinko je spadal med slednje — kajti že takrat je po svojih zasebnih studijah prišel do zaključka, da je liberalizem naperjen zoper katoliško cerkev — in skrajno nevaren ter poguben za slovenski narod. Temu svojemu prepričanju je ostal zvest do sedaj — in ves poznejši razvoj na Slovenskem ga je potrdil v njegovem prepričanju. Iz tega se razlaga lahko marsikatero postopanje Marinkovo v poznejšem javnem delovanju. —

Bogoslovci so že imeli pisani domači list „Slovenska Lipa“, ki pa je v isti dobi nekama hiral. Uprav letnik Marinkov je imel več tovarišev, ki so se zopet zavzeli zanj ter ga poživili.

Bogoslovec Marinko je bil eden glavnih sotrudnikov. Profesor Marn pa je vodil tudi govorniške vaje, ki so marsikatega bogoslovca izurile za poznejšega govornika. A vse to je postransko — glavna stvar je bogoslovna izobrazba in svečeniški duh. Bolj nadarjeni so se vedno pecali tudi z drugimi predmeti in med te spada bogoslov Marinko — čegar obzorje se je zmiraj bolj širilo, kolikor globlje se je vtapljal v razne predmete. — Prišel je čas, da se njegovi vzgledni marljivosti izkaže priznanje. Kot tretjeletnik je bil dne 30. julija 1872 posvečen v mašnika in v ponos in radost svojih rojakov Dobrovčanov zapel sv. novo mašo. Slavnostni govornik mu je bil izborni homilet kanonik J. Volč. Bila je to ob enem njegova zadnja pridiga. Naslednje leto v jeseni po vseskozi z odličnim uspehom izvršenih studijah ga tedanji knezoškof dr. Widmar pošlje v dušno pastirstvo na Dolenjsko v Kostanjevico, kjer je mladi kapelan dobil vzglednega župnika Lesjaka, katerega je Marinko ohranil v hvaležnem spominu, kar bomo še pozneje omenjali.

Mej tem se je 1. 1875 na ljubljanskem škofijskem sedežu izvršila važna sprememba. Oslabeli višji pastir škof Jarnej je resigniral ter se podal v pokoj v svoje rojstno mesto Kranj. Naslednik pa mu je bil imenovan stolni prost dr. Ivan Zlatous Pogačar. Ta je kot studijski ravnatelj in načelnik proforskkega zbora od javnih skušenj poznal vse bogoslovce. Skušal je vsakemu nadarjenemu mlademu duhovniku odkazati njegovim zmožnostim primeren delokrog. Uprav letnik Marinkov je zelo čislal. Kot prva dva svoja tajnika in kapelana si je izbral Marinkova sošolca oba dolenjska rojaka, že pokojnega Žigo Bohinec in sedanjega stolnega župnika kanonika Josipa Erkerja. A pozabil ni njiunega vrednega druga — kapelana Marinkota v Kostanjevici.

Knez-vladika dr. Pogačar ga je odločil za še višjo izobrazbo. To svojo nakano pismeno naznani mlademu kapelanu, kateri se je pa že popolnoma uživel v pastirovanje, tako da ni nič kaj z veseljem sprejel škofovega pisma. A slednjič se je udal in prišel v Ljubljano kot škofijski tajnik in kapelan s posebnim nalogom, da studira dalje ter napravi doktorat. Nera zapusti priljubljeno Kostanjevico, kjer je deloval od 1. 1873 do 1876 nekako tri leta, ter se preselil v Ljubljano. Ob enem pa je vmes opravljal službo uprav takrat ustanovljenega beneficija v Preski. Poleg tega studira višje bogoslovje, hodi na vseučilišče v Gradec delat rigorozne (stroge izpite) in postane meseca marca 1880 za svoj god doktor bogoslovja. Mej profesorji, ki so ga izpraševali je bil tudi naš slovenski rojak, učenjak dr. Stanonik. Knez-vladika je bil zadovoljen, da se ni motil nad mladim kapelanom. Kako blagodejno je tudi mladi doktor ob dani priliki uplival na knezoškofa, se zdaj še odteguje javnosti.

Ker ni bilo primerne mesta praznega, pošlje nadpastir mladega doktorja na obširno župnijo gorenjsko v Cerklje, kjer najde izvrstnega župnika duh. svetnika Ant. Golobiča. Tu ostane do 1. 1881, ko ga pokliče škof zopet v Ljubljano k mestni fari pri sv. Petru, želeč ga imeti bližje sebe.

Kaplan Marinko je bil v svojih pastirstvenih opravilih postrežljiv in natančen. Šola, spovednica, leca so najvažnša torišča duhovnikovskega stika z ljudstvom. Kot izboren govornik je znal s svojimi jednatimi in času primernimi govori pozornost svojih poslušalcev tako vzdržati, da bi ga bili radi še dalje poslušali. V šoli je spoznal marsikatega dečka bistro glavico, zavzel se je zanj, da so ga poslali v nadaljnjo šolanje. V družbi, ki je njemu prijala, bil je često i dovtipen ter jo je znal vzdržati v najboljšem razpoloženju. Rad je bil mej prijatelji in znanci, katerih število je vsled njegovih službenih krajev zmirom rastlo — kateri so mu pa tudi zvesti ostali, ko so se ločili, a jim je dr. Marinko s svojimi poznejšimi napravami v blagor Dolenjske dal tudi priložnost izkazovati dela usmiljenja.

Povsod, kjer je kaplanoval dr. Marinko je mladim in starim ostal v najboljšem spominu, neradi so se ločili od njega, a tudi on je dobro ljudstvo vzbujal ter se mej njim srečnega čutil. Pastirovanje mu je tako ugajalo, da si ni želel kaj drugega. A prišlo je drugače.

(Dalje pride.)

Paradajzarji.

Spisal Ivan Steklasa.

(Dalje.)

Vuk Avgustin Paradajzar je bil veliki stotnik senjski od 1. 1627 do 1635. Takrat so Vlahi prodirali vse bliže Senju, in Paradajzar je bil kot stotnik prisiljen braniti pravice Senjanov. Ker so Vlahi pasli, šumo sekali in pašnike orali prek meje, je dal stotnik Paradajzar Senjanom pravo, da smejo vsako

živinče, ki ga vlove na svojem zemljišču, zase pridržati. Ta oglas je izdan v hrvaškem jeziku, kar nam služi za dokaz, da so tudi Paradajzarji znali in pisali pravilno hrvaščino. Vuk Augustin Paradajzar se je zavzel tudi za Senjane, da so dobili dohodke od vseh luk v Vinodolu, katere je do l. 1629. pobiral Nikolaj Frankopan, a istega leta je določila komisija, pri kateri je sodeloval tudi Vuk Augustin Paradajzar, da se šume od Starega grada in Jablanca ne smejo prodajati Benečanom za sečo, češ, da so šume cesarske. Škoda, da se te zapovedi niso držali Senjani, pa je zato Primorje ostalo tako golo. Henrik Paradajzar je bil l. 1633. poverenik v Senju. Kot tak je podpisan v listini, katero je izdal Vuk Frankopan l. 1633., ko je določil pravice in dolžnosti starih Ogulincev in novih naseljencev v okolici ogulinski. Kot upravitelj kranjski se navaja Henrik Paradajzar v poročilu Vuka Frankopana takrat že generala karlovskega (1626 do 1652) o uporih Ogulincev, da je Henrik popisal točno pravice Ogulincev slobodnih in neslobodnih, in da se zdaj po krivici bunijo. Henrik Paradajzar je umrl v Ljubljani l. 1635.

Rudolf Paradajzar je služil v Žumberku kot veliki stotnik od l. 1630 do 1647. Tega leta je tudi umrl. Rudolf Paradajzar je znamenit po svojem delovanju na Krajini in po tem, ker je položil temelj bogastvu Paradajzarjev, nakupivši mnogo posestev na Hrvaškem in Kranjskem. Na Krajini je gospodaril prav samovoljno, kar vidimo iz poročila, ki so ga poslali povereniki Petra in Nikolaja Zrinjskega cesarju Ferdinandu II. iz Varaždina l. 1635. V tem poročilu se našteva škoda, kar je storil Paradajzar s svojimi ljudmi po posestvih Zrinjskega in pa dogovor o povrnitvi škode. Paradajzarju je bilo ob enem strogo zapovedano, da na bodočih pohodih drži v redu svoje ljudi in da ne dela nikjer škode s svojo vojsko. Ko so se l. 1640 iznova pobunili Ogulinci radi določenih mej, je poslal Vuk Frankopan posebno komisijo, da naredi red med uporniki. Rudolf Paradajzar je tolmačil v hrvaškem jeziku vse odloke izdane v tem pogledu od višjih oblasti ter zahteval od Ogulincev, da se pomirijo. Uspeh je le deloma, ker se je udal le en del upornikov, druge pa je moral na pokornost prisiliti sam general Vuk Frankopan. Rudolf Paradajzar se je pri neki priložnosti z Vlahi zelo pobil. Ko ga je poslal Vuk Frankopan v Slunj s hrano in da tam poseka nekaj lesa za zgrade, ga napadejo Vlahi Koreničani. Ker je bil Paradajzar že poprej zvedel o tej nakani Koreničanov, se je dobro pripravil za napad. Ko so Vlahi to spazili, so pobegnili hitro na Turško. Rudolf Paradajzar je bil poklican l. 1635. kot stotnik Uskokov, da pomore zadušiti kmečki upor, ki se je bil takrat razširil po celim Kranjskem in Štajerskem, kar smo že omenili. Najhuje je bilo okoli Krškega, Rudolf Paradajzar je hitro razbil do tisoč zbranih kmetov ter potem s svojimi Uskoki neusmiljeno gospodaril po krški dolini. Ni se zaprinašalo nikomur, vse je bilo poplenjeno in pokončano, da je bila groza za deželo. Ob istem času so zatrle druge čete upore na Gorenjskem, Notranjskem in na Štajerskem.

Rudolf Paradajzar je silno hrepenel po premoženju ter si ga je tudi kot žumberški veliki stotnik stekel. Rad bi bil tudi hrvaški vlastelin, pa je zato kupil prav po ceni graščino Belaj blizu Karlovca. Prodal mu je grad Pavel Tomašić l. 1638. za 800 goldinarjev in za enega lepega konja. V kupnem pismu je bilo določeno, da ostanejo v gradu samem grajski stražarji Tomašići. Toda s to določbo se niso mogli okoristiti, kajti za Belaj ni bila dovoljena straža na krajiške stroške, a Paradajzarji so bili poznati sebičneži, ki so prežali vedno le na to, kako bi se mogli sami okoristiti s krajiško službo, a ne da bi jim prizadela kakšnih stroškov. Po Rudolfovi smrti je dobil Belaj njegov sin Ivan Ernest Paradajzar. Kasneje je postal Belaj državno dobro. Rudolf Paradajzar je nakupil pa tudi na Kranjskem več posestev. Pred vsem je omeniti Pogancev, katere je kupil od Štefana Gusića. Poleg grada je najprej sezidal lepo kapelico v čast sv. Trojici, a kmalu potem s svojo soprogo Dorotejo rojeno Halerico pa precej veliko cerkev sv. Roka na bližnjem hribu zaradi kuge, ki je l. 1625. po novomeški okolici morila ljudi. Cerkev je bila posvečena l. 1760. Poganci so ostali še naprej v posesti Paradajzarjev, kakor bomo videli.

Ivan Ernest Paradajzar je služil na Krajini že leta 1653. kot stotnik v Pounju, a l. 1665. je postal veliki stotnik v Žumberku, kjer je služil do l. 1687. Bil je vrstnik Ivana Josipa Herbersteina, karlovskega generala, s katerim je zajedno zatiral zrinjskofrankopanski rod, ko se je leta uprl tedanji premoči Nemcev na Hrvaškem. Zanimivo je poročilo, ki ga je poslal Ivan Ernest Paradajzar o tem uporu meseca marca l. 1670. Engelbertu Tarjaškemu, tedanjemu deželnemu glavarju kranjskemu. Prosi ga,

da mu pošlje pomoči čim prej za trdnjave, katere bi mogli Turki kot zavezniki Petra Zrinjskega napasti in mimo njih lahko prodreti na Kranjsko. Ker je položaj na Hrvaškem silno resen, naj zapovē deželni glavar nadpolkovniku Puchembergu, da se poda nemudoma s svojo četo, ki je štela do 500 mož, iz Ljubljane proti Zagrebu. Seveda se je radi tega pazilo tudi na kranjsko-hrvaški meji na vsak pokret. Vendar pa je opreznost Herbersteinova pomogla največ, da se je izjalovil sicer dobro pripravljeni upor. In potem se je začela osveta. To priložnost je porabil zase Ivan Ernest Paradajzar ter pomagal pleniti Herbersteinu po raznih posestvih zrinjskofrankopanskega roda. Tako je s svojo četo zavzel in poplenil graščino Ozalj še poprej, nego je prispel tje kaj Herberstein 4. aprila l. 1670. Ves plen je odnesel na to Paradajzar s seboj v Karlovec. Ko je bil grad Ribnik izza smrti Petra Zrinjskega po komisiji zaplenjen, je že prosil zanj Ivan Ernest Paradajzar, da mu ga izroče za dolg, ki ga je naredil pri njem P. Zrinjski. Da je dobil to posestvo, bi se bila prostirala njegova oblast z obeh strani Kolpe okoli Metlike, ker so bili Paradajzarji že takrat tudi gospodarji Mehovskega gradu. Toda to se ni zgodilo, ker je bil ta grad določen za vdovo iz Nikolaja Zrinjskega, za Zofijo Löbl in njenega sina Adama. Tudi iz grada Bosiljeva je odnesel Paradajzar velik plen. Še huje pa je gospodaril s svojimi četami po Primorju, posebno v Bakru, kjer je bil postavljen za poverenika. Iz avstrijske dvorske komore je izšlo 29. aprila l. 1670. poročilo, kako hudo postopa poslani poverenik Paradajzar, v Novem, Bakru in Grobniku in kako se trudi, da bi spravil te kraje pod ogersko oblast. Do 50 000 goldinarjev vredno sol razprodaje pod nič, a posestva frankopanska pod Trsatom si prisvaja zase s silo. Komora prosi cesarja, da pošlje tje kaj predsednika komore Dittrichsteina, ki naj bi uredil tamošnje odnose ter vsa posestva priključil avstrijski komori, kar se je že poprej zgodilo z Reko in Trstom. Radi tega nasilja je bil pozvan Ivan Ernest Paradajzar pred sodnijo v Gradec, kjer se je po dolgotrajnih razpravah deloma opravičal, deloma pa povrnil zaplenjeno blago. Povereništvo v Primorju pa je vendarle izgubil; le v Žumberku je ostal še zapovednik.

(Konec pride.)

Dopisi.

Prečna. Zgradba nove župne cerkve. — Betonski obok. Prav kočljivo delo zidarsko je obokanje, pa tudi nevarno, posebno še pri cerkvah, ki imajo jedno samo, pa široko ladjo. Notranja širjava naše nove cerkve meri 12 metrov. Za njo bo moral biti visok obok, da ne bo razganjal ladijnih zidov, zato bo pa tudi zelo težak. Pri gotških cerkvah pomagajo to težo nositi stebri, ki so vtočeni v vnanje cerkvene stene in se vsled svoje obsežnosti vpenjajo kviško ali zunaj cerkve kot močne opore, ali znotraj kot poglavitni nositelji obokov. Takih krepkih, vitkih stebrov ima naša cerkev znotraj po pet na vsaki strani. Po načrtu naj bi bili, kakor dandanes navadno, cerkveni oboki vsi iz opeke in apnene malte pri naši cerkvi. Ti oboki so me dostikrat na tistem poskrbeli, dasiravno smo imeli prav večje in skušene zidarske podjetnike, ti pa so imeli tudi postavnega vrlega stavbenika, ki je vso zgradbo vodil, kajti tozadevna stavbena postava je ostra in ne dovoljuje tudi še tako izkušenemu koncesij. zidarskemu mojstru visoke cerkvene zgradbe graditi, ampak zahteva pravega avtoriziranega stavbenika za njo. — Predno smo začeli obokati, smo se o tem delu večkrat posvetovali s podjetniki, s stavbenikom in s ces. tehnikom in smo prišli do zaključka, da napravimo v cerkvi vse oboke iz betona. Pa zakaj? Zato ker je bet. obok memo zidarskega jedno tretjino lažji, saj je tudi mnogo drobnejši, na višku je debel 10 cm, nizdoli se nekaj debeli, in postane precej močan v dnu, kjer se vklepa v steno in stebre s približno mero do 45 cm. Vkljub temu je pa zelo močan, to svedoči njegov sestav. Iz tramovja in desk se naredi zanj nekaj lesen model, nanj se napravi železna mreža iz železnih palic nad 1 cm debelih (pa nad 6 m dolgih), koje ključavničar na vsakrzih z močnim dratom zveže. Na to mrežo se nasipa beton (masa s čistega ostrega peska in svežega portlandcimenta, vgašena z vodo in dobro zmešana), mreža se pri tem delu polagoma prizdiguje, da mehek beton spodleže na polovico, tako da pride železna mreža v sredo betonske plasti, katera se vrlo dobro zbije, zgosti, potem vtrdi, da ... okamni. Važno je pri tem delu, da ni prevroče in presuho vreme, sicer se beton prehitro posuši pa napoka, najbolj mu prija vlažen zrak, hladno deževno vreme, tako se počasi pa dobro strdi. Pri nas smo

obokali ladijo leta 1907 meseca novembra, presbiterij pa 1908 meseca aprila in smo imeli prav ugodno dasiravno neprijazno deževno vreme. Tak železno-kamniti obok je res močan za se, pa tudi vso stavbo v vrhu skup drži s kamnito silo. Tudi voda deževnica ali snežnica mu kaj ne škoduje ako pride v slabem vremenu posebno zimski čas nanj, v par dneh je spet suh, k večjemu naredi kak madež na ometu; naj se premoči zidan obok, ne bo suh leto in dan. V umetniškem oziru je ravno tako lep ko zidan, seveda se mora ravno tako ometati in snažiti, kakor vsak sirov zid. To delo nas je stalo 10.000 kron, izvršila je je tvrdka Seravalli & Pontello iz Ljubljane vrlo dobro, dražji je betonski obok kakor zidan; nam pa, ki smo dali podjetniku les in pesek, tudi gramoz za primerno ceno ni prišel ravno preveč drag, posebno še, ker ima dandanes zidarsko gradivo apno, pesek, opeka in delo visoke cene.

Iz Stopič. Pogreb g. Janeza Penca iz Črmošnjic. Kakor so „Dol. Novice“ poročale, je nenadoma umrl dne 22. oktob. t. l. gosp. Janez Penca, bivši mnogoletni župan občine Šmihel-Stopiče, posestnik, strojar in gostilničar na karlovški državni cesti v Črmošnjicah. Ranjki pod imenom „Žan“ je bil obče znan in čislán po vsem Dolenjskem zaradi svoje poštene, blage in vesele naravi, zaradi uzornega krščanskega življenja in mišljenja in zaradi poštenosti v svoji strojarski in gostilniški obrti. Nad 40 let se je bavil s tema obrtoma ter si je polagoma pridobil precejšnjo imovino, največ obstoječe iz obširnega posestva ter priljubljene in dobro obiskovane gostilne, ki nudi zlasti Novomeščanom ob nedeljah in praznikih prijeten izlet, kjer se dobro in po ceni je in pije. Vest o njegovi hitri smrti, posebno pa še, ker je svet raztrobil neresnično govorico, ki se je hitro razširila po vsej novomeški okolici in že obili obiski, ko so ga šli njegovi znanci in prijatelji kropit, je bila najboljša priča o spoštovanju, ki ga je ranjki užival med vsem tukajšnjem prebivalstvom. Pogreb, ki se je vršil v sredo dne 24. oktobra je pa bil prava slika, kako priljubljen je bil v vsej župniji, okolici in v Novem mestu. Tako veličastnega pogreba nima kmalu kdo na deželi. Ne le vsa fara se je polnoštevilno udeležila njegovega pogreba, ampak od blizu in daleč so prišli njegovi premnogi znanci, da mu izkažejo zadnjo čast. Tu omenim v prvi vrsti blag. gosp. župana Zurca, ki je dal ranjcemu kot nekdanjemu županu na krsto položiti krasen venec; nadalje omenjam vlč. gg. župnika Zakrajšek-a in Česna, čč. gg. patre frančiškane iz Novega mesta, gosp. vodje kmetijske šole Rihard Dolenc-a, gosp. oskrbnika Schneider-ja, gosp. trgovca Rajmund Kastelic-a, in mnoge druge župane, gostilničarje in posestnike iz novomeške okolice, njegove znance iz Mokronoga in od drugod iz Dolenjskega, kateri so zvedeli o njegovi smrti, c. kr. orožniško postajo v Cerovcih, kot nekdanjemu vojaku in kameradu, ter obilo gosp. in gospodov iz Novega mesta. Sprevod je vodil domači g. župnik Porenta z asistenco 3 čč. gg. duhovnikov in čč. patrov frančiškanov. Cerkvni zbor stopiški je zapel ranjkemu pred hišo potem na grobu žalostinko. Pred krsto je šla šolska mladina, ker je bil ranjki predsednik kraj. šolskega sveta in za krsto so se potem vrstili sorodniki in za njim nebrojna množica žalujočih spremljevalcev. V župni cerkvi se je brala za ranjkega črna sv. maša in pela „miserere“, potem se je vršil pogreb na domačem pokopališču.

Ranjki je dosegel visoko starost 74 let. V mladosti se je izučil doma v Mokronogu strojarstva. Njegova peštrna v domači hiši je bila še iz francoskih časov, imela je mladega veselega dečka tako rada, da ga je klicala vedno le po francosko „Jean“ (t. j. Žan). To ime se ga je poprijelo do smrti tudi na njegovem sedanjem domu. V mladeniški dobi je bil potrjen k vojakom, bil je več let vrl vojak, udeležil se je leta 1866. bitve pri Kustoci, pozneje je vstopil v žandarsko službo, ter je služboval v več krajih. To službovanje mu pa ni prijalo; poprijel se je izučenega rokodelstva strojarstva, vedoč, da ima „rokodelstvo zlato dno“. Umno, pridno in pošteno ga je izvrševal in blagoslov božji je čul nad njegovim delovanjem. Dasi je bil začetek skromen, polagoma se je obrnilo na bolje, zvesto in marljivo mu je pri tem pomagala njegova dobra žena, bila mu je pridna in varčna gospodinja in premoženje mu je rastlo. Posestvo je počasi širil, preurejal in kljub večkratnim nesrečam po ognju je rastlo premoženje. Ker mu Bog ni zakon blagoslovil z otroki, zato je bil tolikanj rajši krstni in birmški boter drugim in ni se sramoval biti boter tudi mnogim mladim „cigančkom“, ki so mu v zahvalo marsikatero grenko uro napravljali. Bližala se je starost, sam je čutil, da ga zapuščajo moči, vendar je bil vedno vesel in si je s tem preganjal telesne bolečine. Se dan pred smrtjo je bil v družbi sosedne gostilne vesel ter se je pripeljal bolj pozno domov.

Ko pa je šel po stopnjicah navzgor, mu je postalo slabo, vsedel se je malo na stopnjice, da bi se odpočil. Tu pa ga je zadela kap (mrtvoud), na lahko je omahnil ter se je pri tem nekoliko ranil na vratu. Ko ga je zjutraj našla služkinja, je bil žal že mrtev.

Ž njim smo izgubili iz naše sredine uzor pridnega in poštenega gospodarja, ki ga je vsak rad imel in spoštoval zaradi njegovih vrlin. Zato zasluži, da se ga spominjamo po smrti in da ga skušamo posnemati. V njem imamo lep vzgled, kako si zamoremo z delom in vstrajnostjo pomagati, da nam ni treba iskati sreče onkraj morja, ampak da jo dosežemo tudi doma, po izreku: „boljše doma gruda, ko na tujem zlata ruda.“

Blagemu ranjkemu pa želimo milega večnega sodnika, njegova obila dobra dela so mu gotovo najboljši zagovorniki. Naj v miru počiva!

Iz Šent Jerneja. V našem kranjskem deželnem zboru so letos mnogo koristnih reči vredili, ki bodo kmetovalcem v veliko korist. Posebno lovski zakon, da bomo smeli loviti zajce, ki nam na sadnem drevju delajo veliko škodo.

Tudi preosnova kmetijske šole na Grmu je velike važnosti. V našem izobraževalnem društvu sta gg. predsednik in tajnik zelo navdušeno ude nagovarjala, da se naj v prav obilnem številu vdeležé zimskih tečajev na tej prekoristni kmetijski šoli. Le ako bo kmetovalec zadostno podučen v svoji stroki, se mu ne bo treba seliti v Ameriko. Lahko se bo doma pošteno preživel s pridnim umnim obdelovanjem svoje zemlje. Skrbeti je treba, da bi prav veliko mladeničev iz vseh krajev naše mile kranjske dežele poslali v take zimske tečaje. Naš predsednik izobr. društva je že za letni tečaj dobil dva učenca, ki sta sprejeta. Za zimski tečaj ima že tudi tri, in se jih bo morda še več oglasilo. Le vsi spodbujajmo mladeniče, da vsaj zimske tečaje obiskujejo, ki bodo tudi podporo dobili od dež. odbora. — Sedaj pa še par besedi o transversalni železnici. Ko sem 25. okt. t. l. z nekim možem potoval v Dalmacijo, da tam ta oče obišče svojega sina, jaz pa svojega učenca, ki je v samostanu pri reformiranih Cistercijanih, sva se prepričala, kako smo mi na slabem, ko nimamo železnice. Od nas je daleč v Rudolfovo, še delj v Krško-Videm k železnici. Zelo potrebno je, da se naši poslanci vsi brez izjeme potegnejo dostojno pri železniškem ministrstvu, da začno ob enem graditi belokranjsko in našo Rogatec-Brežice ali Krško transversalno železnico do Novega mesta, in potem še na dalje od Straže do morja. — Vsi dotični kraji ob Krki, koder bi imela ta železnica teči, se naj za to pobrigajo, ter svoje državne in deželne zastopnike g. poslance opozorijo, da naj pomagajo v to, da se čim prej začne graditi ta proga, ki bo nam vsem pripomogla k ugodnim železničnim zvezam.

Sv. Križ pri Kostanjevici. Že je en mesec minol, kar deluje pri nas novi organist gosp. Dragotin Fuks, ki je obenem občinski tajnik. Svojo organistovsko službo opravlja zelo navdušeno. Želimo, da ostane dolgo časa v Sv. Križu, da bode tudi pri nas tako lepo orglanje in petje, kot se spodobi za cerkev. — Kaj pa je z našim cerkovnikom? Kakor prejšnji organist, ima tudi naš cerkovnik svojega sina pri križevskem Sokolu. In ta cerkovnikov sin-Sokol je tisti, ki dela največ nemira ponoči, ki najbolj in največkrat „čuka“ nad našimi vrliimi Orli. Ako cerkovnik ne bode bolj strahoval svojega razuzdanega sina, bo moral, kakor tudi prejšnji organist odstopiti! Taki, ki imajo sinove pri protiverskem društvu, kakoršen je Sokol, niso za cerkveno službo!

Št. Rupert. Mladeniški shod v Št. Ruprtu je jako lepo uspel. Bilo je navzočih krog 500 oseb med njimi 17 Orlov v uniformah. Na shodu so govorili: nadučitelj mokronoški g. Iv. Pirnat, ki je bil tudi predsednik shoda, gg. kaplana Štrajhar in Žitnik, zvezni načelnik br. V. Jeločnik, revizor Schöff in odsekov podpredsednik br. Iv. Odlazek. Navzoči so z velikim zanimanjem sledili govorom in jim pritrdjevali. Ugovarjati je hotel le agent in optik Rugej, toda na poziv predsednika, naj se oglasi k besedi, skočilo mu je liberalno srce v hlače in pobrisal jo je urnih krač v veliko veselje navzočih. Ta možicelj, ki je očital gosp. kaplanu Štrajharju, da je govoril nekdaj na prižnici v prid kranjski hranilnici — kar pa on najbrž niti slišal ni — pa v svoji liberalni narodni zavednosti (??) prav rad katero blekne v nemški „šprahi“. Da je bilo tudi nekoliko žvižganja in vriskanja za vogli, to tudi ni nič novega in zato se nam tudi ni nič čudno zdelo. Ako nasprotniki mislijo, da nas s tem dražijo, se jako motijo, ker njih zabavljanje je nam le v veselje in potrdilo, da smo na pravi poti. Mi se njih graje ne bojimo, bojimo pa se njihove hvale. Povemo jim pa tudi, da bode Orel razprostil svoja krila nad šentrupertsko dolino, naj bode to komu všeč ali ne. Na

njih razlaganje zapovedi o ljubezni se ne oziramo, ampak krepko se bodemo bojevali proti vašim puhlim, svobodomiselnim naukom.

Z nami Bog i pravde glas,
To je prapor, ščit za nas!

Na zdar!

(Oglasite se večkrat iz lepe šentrupertske doline! Uredn.)

Ljubljana. Mladeniški tečaj bode v Ljubljani od 7. do 20. novembra. Ima izobraževalen in telovadsko-tehničen namen. Predavalo se bo: 1. Narodno gospodarstvo. 2. Temelj socialne vede. 3. Razvoj katoliškega gibanja med Slovenci. 4. Praktično delo v naših društvi in odsekih. 5. Socialna higijena in pomen telovadbe za telo in duha; disciplina in zdravljenje volje. 6. Gojitev umetnosti in lepocutja sploh v naših društvi. — Občni zbor „Orla“ bo 21. novembra. Za sklep bo javna telovadba in veselica. Oglašeni je že okrog 180 fantov. Dolenjski mladeniči vdeležite se!

Gradec. Slov. kat. akad. društvo „Zarja“ v Gradcu si je izvolilo na svojem prvem občnem zboru dne 29. oktobra 1909 za zimski tečaj 1909/10. sledeči odbor: Predsednik tov. stud. med. Ljudevit Kramberger, podpredsednik tov. cand. iur. Ivan Brozovič, tajnik tov. stud. iur. Janko Koser, blagajnik tov. cand. iur. Miko Obermann, knjižničar tov. stud. iur. Janez Leskovec, gosp. tov. stud. iur. Anton Kodre, odb. nam. tov. cand. iur. Ivo Česnik.

Domače novice.

Osebnosti. G. Alojzij Podboj, c. kr. davkar v Ilirski Bistrici, je premeščen vsled lastne prošnje na enako službo v svoj rojstni kraj Ribnica. — G. Ivan Sever, kapelan v Žužemberku pride v Prečno. — Za župnika v Trzič, na mesto preč. g. kanonika Špendal, je prezentiran č. g. Jos. Potokar, stolni vikar.

Vojaške vesti. — Gosp. Ciril Dolenc iz tukajšnje čislane rodbine g. ravnatelja Dolenca je imenovan c. kr. stotnikom v domobranskem pešpolku Lvov št. 19. — Istotako je v Novem mestu dobro znani gospod c. kr. žandarmerijski nadporočnik gornjeavstrijskega žandarmerijskega oddelka št. 8 Oskar Vidic, sin tuk. g. poštnega oskrbnika imenovan c. kr. žand. ritmojstrom. — Cenjenim rojakom srčne čestitke.

J. S. Z. Načelstvo „Ingoslovanske Strokovne Zveze“ je imelo 28. okt. svojo II. sejo. Sklenilo se je sledeče: 1. Delo se razdeli odsekom. Knjigovodstvo in gospodarstvo ima v najkrajšem času urediti gospodarski odsek, v katerem so strokovnjaki, knjigovodje, ki bodo imeli nalogo, da uredijo vzorno knjigovodstvo z najstrožjo kontrolo. V gospodarski odsek so odposlani tudi člani nadzorstva zato, da bodo imeli vedno najnatančnejši vpogled v celo društveno gospodarstvo. Kakor hitro se uredi knjigovodstvo, prične J. S. Z. na zunaj delovati. Opozarjamo vse prijatelje J. S. Z., naj se takoj pripravijo na najobširnejšo agitacijo. 2. Pravarstveni odsek ima nalogo, da se peča s pravnim svetom članicam in članom J. S. Z. Naročilo se mu je, da takoj pripravi pravila za skupine J. S. Z. Ni bilo še organizacije, ki bi takoj izpočetka bila v položaju, da razpolaga glede pravovarstva s strokovnjaki. V pravovarstvenem odseku so trije zdravniki, trije juristi in več delavcev in delavk. V nezgodnih zadevah, v zadevah bratovskih skladnic, glede na delavsko in službeno razmerje bodo imeli člani in članice J. S. Z. ugodnosti, ki jih ne nudijo kmalu niti stare delavske organizacije. Naloga agitačnega organizacijskega odseka je, da se peča izključno z agitaacijsko-organizacijskimi zadevami. Po dogovori pripravljavnega odbora je ugotovljeno, da se ustanove okrožja za Štajersko (sedež Maribor), Koroško (sedež Celovec), Goriško (sedež Gorica), Istro in Trst (sedež Trst). Tudi v Dalmaciji se ustanovi pozneje okrožje. Kranjsko se razdeli v več okrožij. V najkrajšem času bodo ustanovni shodi pokrajinskih okrožij. O razdelitvi Kranjske v okrožja se kmalu definitivno sklepa. Ustanovitve okrožij, plačivnic, skupin, predavanja, poučni shodi, ureditev in vodstvo podrobne in agitacije v velikem, je dolžnost agitačno-organizacijskega odseka. Vseslovenski delavski shod slovenskih krščansko-socialnih delavskih in nestranskih strokovnih društev skliče izvrševalni odbor slovenskega krščansko-socialnega delavstva v dogovoru z J. S. Z. v nedeljo, dne 28. novembra v Ljubljani, „Union“. Natančni spored se še naznani. Vse naše delavske in tudi druge organizacije naj prično takoj z agitacijo za IV. vseslovenski delavski shod!

Načelstvo J. S. Z.

Iz bolnice usmiljenih bratov v Kandiji. — Vse skup je bilo meseca oktobra sprejetih 117 bolnikov. Izmed njih je 86 odšlo ozdravljenih, 30 zboljanih, 8 ni našlo zdravja, ker ga zanje sploh več ni bilo dobiti, umrlo jih je 5. Za mesec novembra je ostalo pod oskrbo 86 oseb. Velika večina se ozdravi

ali saj popravi, nekatere pa pobere smrt, ker je ozdravljenje že zamujeno ali pa poškodbe tako velike, da je edina rešitev — grob. Marsikdo pride v bolnico samo umret. — 1.) V bolnici je Rifelj Anton, 16 let stari hlapček preč. g. župnika iz Trebelnega. Prišel je pod voz in si zlomil desno nogo visoko v stegnu. Počuti se že precej boljše in bo v kratkem domov poslan. — 2.) Modic Franc, 21 let star fant iz Stopič, je v tepežu v neki gostilni pri St. Petru dne 24. okt. dobil več ran na glavi. Obrača se mu na bolje in bo v teku 14 dni zdrav in cel. Znaprej naj bo trezen, miren in pameten, da ne bo v drugič hujše naletel. — 3.) Papež Janez iz Hinj, 70 let star mož ima silno oteklo, takozvano „slonovo“ nogo, da jo je strah pogledati. Človeka s tako hibo in to starostjo ozdraviti bi mogel le zdravnik, ki zna čudeže delati. — 4.) Umrli je v bolnici minoli teden Perné Janž iz Peč, fara St. Jurje pri Grosupljem, 50 let star oženjen posestnik, za rakom v želodcu. Bil je le nekaj dni v bolnici in hotel zopet domov iti. Žena je prišla ponj in po dogovoru z možem šla voza iskat. Mej tem se mož, ves napravljen za na pot, vleče na posteljo in umrje. Dvakrat se mu je ulila kri. Ko se žena vrne z vozom, najde v svojo nepopisno žalost ljubega moža — mrtvega. K pogrebu so prišli vsi otroci in solz je teklo brez števila. — 5.) Lah Jožef, 28 let star, posestnik, oče petero otrok, iz Malega Vidma, fara St. Lovrenc, umrl dne 24. okt. Samo 8 ur je bival v bolnici. Mlad iskren junec — plemenjak se je od zadaj vanj zaletel, ga vrgel kvišku in mu pretrl vrat in hrbet. Pokopan je bil mož dne 27. okt. Družina došla na pogreb, je po pravici v milem joku in zdihovalju dala duška svoji srčni bridkosti zaradi zgube očetove. — 6.) 27. oktobra so pripeljali pohabljenca Franceta Mazelle, 21 let starega, iz vasi Dranbank, kočevske župnije Poljanica. Pri napravljanju drv v gozdu ga je podrlo drevo. Zlomljeno ima desno nogo. 7.) Zadnje dni so bili sprejeti trije fantje, ki so se udeležili pijače, nazadnje pa tepeža 31. okt.: Dva iz Ždinje vasi: Murgelj Florijan, 24 let star hlapec in Janc Franc, posestnikov sin. Obedva sta bila z nožem na hrbtu zabodena in opikana, eden ima nevarne rane. — 8.) Jeraj Janez, 30 let star je pa v gostilni v Velikem gabru zašel v tepežno zabavo in odnesel rane po hrbtu. V bolnici mu ni bilo obstanke, zapustil jo je prostovoljno. — Eno tolažbo pa nesejo vsi domov, ki jim je v bolnici smrt odvzela sorodnika ali znanca, to namreč, da umrje vsak lepo pripravljen in pravočasno previden. Gosp. duhovni svetnik Šalehar je v tem oziru nad vse točen in natančen. Čast in hvala mu!

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu oktobru 1909 je 209 strank vložilo 250.124 K 05 h, 215 strank vzdignilo 263.352 K 24 h. — 10 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 25.020 K. 361 menic se je eskomptovalo za 142.863 K. Stanje vlog 3.551.652 K 86 h. Denarni promet 513.476 K 29 h. Vseh strank bilo je 1239.

Gospodarske drobtine.

— **Šolski sklep na Grmu.** V petek dne 29. oktobra je nadzoroval glavno skušnjo učencev poročevalec zavoda gosp. grof Barbo. V soboto 30. oktobra je bil sklep šole po sporedu, ki smo ga zadnjič navedli. V nedeljo 31. oktobra je obiskal zavod dež. glavar c. kr. dvorni svetnik F. pl. Šuklje, ki si je ogledal letošnje naprave na zavodu. —

— **Umetna gnojila za jesensko gnojenje** še niso došla v Novo mesto za naročnike pri novomeški podružnici. Sporočiti jim hočemo po prvi priliki, ko jih dobimo, da se na kolodvoru čim prej razvzamejo.

— **Gorjanske košenice.** Zaradi teh košenic, ki so se ponudile v zakup kmetijski podružnici novomeški s tem namenom, da se napravi na njih planina za mlado goved, se vrši še eno posvetovanje v nedeljo 14. novembra t. l. pri županu J. Zircu v Kandiji in sicer ob 10. dopoldne. Vabljeni so vsi zainteresirani, da se udeležijo zborovanja.

— **Ne puščajmo praznih njiv neobdelanih.** Pri nas je navada, da puste čez zimo prazne njive ležati, namesto da bi jih preorali in pustili v surovih brazdah. Posebno ajdišča, koruzišča itd. ostanejo čez zimo neobdelana. To ni prav! Če čas količkaj dopušča, naj se vse prazne njive preorjejo in sprase. S tem si prihranimo mnogo dela za spomlad. Glavno pa je, da se zemlja zrahlja in bolj navzame zimske vlage. Tudi je taka zemlja bolj rodovitna za prihodnje leto kakor če leži čez zimo neobdelana.

— **Kmetijski posli** se čim dalje težje dobe. Vse gre po svetu, kar čuti količkaj moči v sebi. Kmetijski fantje gredo raje po tujemu zaslužku v tovarne in druge dežele kakor da bi ostali

doma, v domači deželi in pri domačih ljudeh. Zlasti večji posestniki občutijo to pomanjkanje poslov, ker so navezani na nje. Postarni, na pol onemogli ljudje, ki jih drugod ne morejo več rabiti, ti se oglašajo za službo pri večjih posestnikih. V takih razmerah res ni nič čudnega, da gre tu in tam gospodarstvo raketno pot. Nič bolje se ne godi pa tudi vsem drugim posestnikom, ki so navezani na delo poslov, ker jim je ravno tako težko dobiti dobre posle kakor večjim posestnikom. — Ali bi se ne dalo s primerno organizacijo tudi to vprašanje kako rešiti? — Svar je vredna razmišljanja! Kaj ko bi se pri županstvih vpeljalo posredovalnice, ki bi bile v zvezi z okrajnimi in z deželno posredovalnico? — Poselsko vprašanje zasluži vso pozornost in zato stavimo to vprašanje vsem našim interesentom, ki se zanimajo za izboljšanje poselskih razmer. Posamezne občine so ravno tako prizadete zaradi pomanjkanja poslov kakor cela dežela, zato naj se pri občinah začne z delom!

— **Nenavadno dosti paše in zelene krme** imamo letos po naših travnikih in njivah. Ker smo pridelali malo sena in otave, je nujno želeli, da se letošnja jesenska paša pa tudi zelena košnja do zadnje bilke izkoristi, v kar potrebujemo ugodnega vremena in dolge jeseni. Marsikdo ima še krmo, ki bi se dala sušiti, le žalibog, da nam manjka vremena za to.

— **Poljedelski tečaji.** Po raznih krajih dežele namerava prirediti deželni odbor kranjski to zimo razne eno- do tridnevne poljedelske tečaje. One korporacije in občine, katere žele, da bi se v njih okrožju tak poljedelski tečaj vršil, obrnejo naj se tozadevno na deželni odbor najkasneje do 20. novembra t. l. Na prošnje, ki bi došle pozneje, se namreč ne bo več mogoče ozirati, ker bo še koncem novembra posebna v to postavljena komisija o prireditvah definitivno sklepala.

— **Kletarski tečaj.** V primeru z drugimi, bolj naprednimi vinorodnimi deželami, je naše kletarstvo še na jako nizki stopinji. Zaradi tega je zlasti sedaj, ko je nastala potreba, da vino izvažamo, nujno potrebno, da se naši vinogradniki poprimejo boljšega kletarjenja ter da pridelujejo dobro, okusno, čisto in stanovito vino, ker je drugače nemogoče, s pridelki drugih vinorodnih dežel uspešno konkurirati. Kaj pomaga gospodarju — vinogradniku še tako lepo grozdje, ko ne zna iz njega pripraviti tako pijačo, kakoršna se dandanes po svetu zahteva? Ravnotako je tudi za kletarje, vinske trgovce in gostilničarje, ki posredujejo prodajo vina med pridelovalcem in običnostvom znanje umnega kletarstva, zlasti pravilnega ravnanja s posodo in z vinom neobhodno potrebno, kajti iz najbolj zlahtne kapljice se z nepravilnim ravnanjem lahko naredi najgusnejša pijača! Da imajo ukaželjni priliko se v umnem kletarstvu temeljito izučiti, priredi c. kr. vinarski nadzornik B. Skalický pri državni vzorni kleti v Rudolfovem tekom tekoče zime več trodnevnih kletarskih tečajev. Kdor se misli katerega teh tečajev udeležiti, zglesi naj se takoj pri c. kr. vinarskem nadzorstvu v Rudolfovem. Ker je število vdeležencev za vsak tečaj omejeno, treba se je, komur je na stvari ležeče, čem prej zgledati. Vsak, kdor bode v tečaj sprejet, bo o tem, potem posebnega vabila, vsaj en teden pred pričetkom tečaja obveščen. C. kr. vinarsko nadzorstvo za Kranjsko.

Ameriški novičar.

— **Novi avstrijski konzulat v Denver, Colo.,** kteremu na čelu je vrl Hrvat Juri vitez Grivičič, podkonzul pa naš rojak Josip Goričar, je pričel poslovati s 1. dnem oktobra. Konzulat obsega države: Colorado, Montana, Idaho, Wyoming in Utah, ter teritorije: New Mexico in Arizona. Rojaki, bivajoči v imenovanih državah, kateri imajo kaj opraviti glede vojaških zadev, to je oproščenje orožnih vaj in preglednih zborovanj; dalje ako imajo kako pooblastilo poslati v staro domovino, se naj obračajo na ta konzulat in pišejo lahko po domače, to je slovensko in hrvatsko. Dalje, ako se v kakem rudo- ali premogokopu ali v tovarnah zgodi kaka nesreča in je tej krivo ravnanje ali vodstvo podjetja, naj se tudi obrnejo na ta konzulat, da jim izposluje po vestni preiskavi tudi odškodnino. To je velike važnosti, ker dostikrat se zgodi, da bogata podjetja s pomočjo kakega mešetarja, ki se dela prijatelja poškodovanca, siromaka odslove z malo svotico; mešetar dobi večji del nego poškodovanec, a podjetnik se v pest smeje, ko je telesno zdravje ali celo življenje krepkega moža delavca uporabil za svoje koristi.

— **South Bartonville, Ill.** Nemila smrt nam je pobrala iz naše srede rojaka Franja Prah, iz Št. Jerneja na Dolenjskem. Ranjki je prišel pred par tedni sem iz Joliet ter je tu nena-

doma obolel. Ker je bil brez vseh sredstev in tudi ud nobenega društva, oddali so ga rojaki v tukajšnjo revno hišo (Poorhouse), kjer je bil par dni, od kjer ga je rešila smrt.

Smešnice.

(V gostilni.) Gost: „Vi gostilničar, jaz že čakam, več ko pol ure na mojo prešičjo glavo!“ — Gostilničar pomenljivo pogleda in reče gostu: „Oprostite, sem mislil, da jo že imate.“

(Nezaupnost.) A.: „Zakaj se pa Ti s svojo ženo nič ne zastopiš?“ — B.: „Pomisli, kako naj se zastopim z njo? Ona trdi svoje, ker nima prav; jaz pa trdim svoje, ker imam prav!“

(Dolenjska uganka.) „Kedaj je ameriška vdova kravca?“ — „Kedar pride njen svak s kravami po njo v gostilno in jo potem pijano domov pelja.“

(Potnik v hotelu.) Potnik k sobarici: „Slišite gospodična, ali imate morda stenice v postelji?“ — Sobarica začudeno: „Da, kje pa bodo, če ne v postelji?“ —

Loterijske številke.

GRADEC, 30. oktobra 47 38 42 55 6

O vremenu za mesec november.

V prvi polovici meseca oktobra sem imel nekoliko smole z vremenskim prerokovanjem. Vkljub visoko stoječemu barometru bilo je vedno bolj deževno in neprijetno. Druga polovica oktobra in prve dni novembra do danes se mi je bolj posrečilo. Po mojem mnenju ostane do 7. spremenljivo vreme, potem pa pride na vrsto nekaj jasnih in mrzlih dni do okolu 14., na kar bode začelo gospodariti oblačno, neprijetno, deževno in brzkone tudi sneženo vreme, ki bo trajalo do okolu 21. nov. — Seveda po grdem vremenu zopet lepo, sicer pa mrz do okolu 27. Na to pa dobimo zopet mehko, oblačno, deloma burno in sneženo vreme do konca meseca. Kritična dneva sta 13. nov. tretje vrste, 27. nov. pa prve vrste. Ta dan je tudi lunin mrk, ki pa pri nas ne bode viden, ker se prične ob 8. uri 16 minut dopoldne in se konča ob 11. uri 44 minut predpoldne. H.

Darovi za novo župno cerkev v Prečni.

G. Nikolaj pl. Gutmansthal 20, preč. g. duh. svetnik Mih Saje 300 (za tabernakelj), Pleskovič Janez 10, Pavlin Mar., kuh. 10, preč. g. St. Trškan 10, Čampa Janez 10, J. Glihtist 10, preč. g. župnik Andrej Zaman 20, Neimen. duh. 50, Mramor Iv. 2, Košijaz Al. 1., Murn Mart. 2, Golob Rez. 1, M. Koren 5, Globelnik Ant. 2, preč. g. župnik I. Globelnik 2, Bevc Ivan 1, Jano Zef. 1, Somrak Mat. 20, Somrak Mar. 166, Ban. Petro d. D. 3, Ban. Petro d. A. 3, Ban Ant. 1, Lužar Reza 4, Mar. Kapš 4, Ant. Neža Mayer 2, Stefanič Janez, Metl. 2, Mih. Verček 1-10, Verček Jan. 1-10, Mart. Šali 10, Smrke Fr. 1, Rozman Iv. 2, Dim Alojzij 1, Knafelc Iv. 1, Žebjar 1, Možina Fr. 1, g. ž. Vintar Iv. 2, Košir Ant. 1, Jarc Iv. 1, Košile Jan. 1, Golob Ant. 1, Mramor Fr. 1, Verček Iv. 2, Lenarčič Mart. 1, preč. g. Ant. Lesjak, žup. 10, Čebelar sv. Antonu 2, Tomažič Fr. 1, Lampič Fr. 1. Bog blagoslovi vse!

Tržne cene v Novem mestu.

Imenovanje	Hektl. po		Imenovanje	Hektl. po	
	K	h		K	h
Šenica	21	46	Leča	—	—
Rž	15	60	Bob	—	—
Koruza	12	36	Ajda	11	04
Oves	8	13	Proso	—	—
Ječmen	13	—	Soršca	—	—
Krompir (mernik)	1	20	Lan	—	—
Fižol	11	71	Jajca po 5 za 40 vinarjev.	—	—
Grah	—	—			

Tujci v Novem mestu.

Hotel Koklič: Borovitz Fr., Pröckl Fr. iz Gradca; Reyer Ph. iz Kočevja; O. English, I. Moskovič, I. de Ancona; H. v. Nikerl, R. Walland s soprogo, A. Premšič, J. Selovin, I. Kovač iz Ljubljane; E. Simonič iz Reke; K. Zouhar iz Hruševja; D. Lowy, S. Herskovič iz Zagreba; J. Kweder, H. Rüpsell iz Celja; O. Pollak, E. Sark, I. Dotter, J. Sprinzellis, I. Königsberger, I. stereicher, J. Gerstner, I. Albert iz Dunaja; J. Horwath iz Maribora; J. Terček iz Linca; Fr. Penca, J. Pleteršek iz Mokronoga; dr. Iv. Bicek iz Metlike; I. Chebat iz Gorice.

Hotel Pošta: Škrli J. iz Ljubljane; I. Ehrlich iz Dunaja; L. Kepič iz Kranja; J. Pastirc, V. Kešelj, Katica Kastelic iz Zagreba.

Jakše: Antolin M., Matelko A. iz Mokronoga; Glogovšek Fr. iz Vel. Doline; Grebenc J., Košir J. iz Vel. Lašć; Matjažič M. iz Rozalnice; Orel S. iz Trsta, Pleschniger R. iz Kočevja; Tekavčič A. iz Žužemperka; Ogrizek F. Ljubljane.

Sejmi na Dolenjskem v mesecu novembru.

V Novem mestu (sejmica), v Višnji gori in v Št. Jerneju 8.; v Krškem 5.; v Št. Vidu pri Zatičini in v Vel. Laščah 6.; v Bučki in v Dobrničah 11.; v Metliki 16.; v Kandiji 18.; na Rakl 19.; v Št. Lovrencu ob Temenici 23.; v Zatičini in v Krškem 25.; v Št. Ruprtu 29.

Svoji k svojim!

Popolnoma varno naložen denar

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo 198-0-9)

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

 $4\frac{1}{2}\%$

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

ZAHVALA.

Za mnogobrojne dokaze srčnega sočutja povodom smrti našega nepozabnega očeta in strica, gospoda

Janeza Penca,

posestnika, strojarja itd. v Črmošnjicah

in za veličastno in obilno spremstvo k večnemu počitku izrekamo pred vsem preč. g. domačemu župniku Porenti in gg. duhovnikom, velebl. g. županu Zircu, za spremstvo in krasni venec, č. pevskega zboru za ginjačo petje, p. n. gg. županom in gostilničarjem, gospem in gospodom iz Novega mesta, p. n. gg. orožnikom iz Cerovca in vsem drugim udeležencem pogreba našo najiskrenejšo zahvalo.

ČRMOŠNJICE, dne 25. oktobra 1909.

(240)

Žalujoči ostali.

Prihodnjo sredo t. j. 10. novembra 1909
se bo v Mirni peči v župnišču potom

javne dražbe

prodajalo poljsko orodje, do 200 centov sena in otave, nekaj ovsu in koruze in drugih stvari.

Anton Zore, župnik.

Učenec

se takoj sprejme v trgovino s specerijskim blagom in železnino, ki je dovršil vsaj ljudsko šolo in je star 14 let. Trgovina z mešanim blagom Franc Guštin v Metliki. (241-3-1)

V nedeljo popoldne (7. nov.) se bode na dražbi

prodala hiša,

opremljena za prodajalno in zraven spadajoče posestvo na Zajčjem vrhu h. št. 9. (242)

Prodajalno in skladišče v najem ter
gostilno na račun

se odda z novim letom v Straži št. 28 „Pri pošti“. — Natančnejši pogoji se zvedo pri

Vintarju v Straži.

(236-2-2)

Nova enonadstropna hiša na prodaj

v Novem mestu. — Več se izve hišna številka 60 ulica za šolami.

Stavbeno podjetje

Znidarčič & Stepančič

Gorica, ulica Mattioli

filijalka v Kandiji pri Novem mestu

se priporoča sl. občinstvu in drugim korporacijam za izdelovanje vsakovrstnih stavbenih del.

Prevzema nadzorstvo in izdelovanje načrtov ter statičnih računov.

Za obila naročila se toplo priporočata

(170-0-1E)

Znidarčič & Stepančič.

Pozor!

Kupuje pšenico, orehe in vse druge deželne pridelke po najvišji ceni vsaki dan

(204-0-15) **Jakob Paučič v Rudolfovem.**

Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!

Slavnemu občinstvu se priporoča dne 11. febr. 1909 na novo otvorjena velika manufakturna trgovina

FRANC SOUVAN sin

v stari Souvanovi hiši na Mestnem trgu št. 22 v Ljubljani.

(50 43-36)